

TIKĖJIMO TIESŲ TILTAI

Sigita ASTIKIENĖ

Vlado Šlaito viešosios bibliotekos Bibliografijos-kraštotyros skyriaus vedėja

1922 m. kovo 1 d. mūsų mieste buvo atidarytas vadinamasis Valskybės centralinio knygyno Ukmergės skyrius, kurį galima laikyti viešosios bibliotekos pradžia.

Pirmąją jos vedėja tapo Emilija Lazauskienė. Biblioteka įkurta pradžios mokyklų inspektoriaus bute, kur jai buvo skirtas vienas didelis kambarys. Čia įrengtoje skaitykloje stovėjo stalas ir dešimt kėdžių, buvo sukaupias 642 knygų fondas. Knygos būdavo išduodamos antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais nuo 15 iki 18 val., o skaitykla buvo atidaryta kasdien nuo 15 iki 20 val.

Ukmergiškiai turėjo galimybę skaityti 18 laikraščių, tarp kurių – ir lenkų kalba. Skaitykloje kasdien apsilankydavo apie dešimt žmonių.

Skaitytojų padaugėdavo vasarą ar tada, kai į bibliotekoje organizuotus kursus susirinkdavo mokytojai – tomis dienomis kasdien ateidavo iki trisdešimt lankytojų. Knygas į namus daugiausia imdavo moksleiviai, vietos valdininkai, kareiviai.

Apie bibliotekos atidarymo vietą tikslių duomenų neturima, bet, remiantis senųjų ukmergiškių pasakojimais, manoma, kad 1926 metais skyrius veikė Kauno gatvėje (pastatas neišlikęs). Vėliau perkeltas į Šaulių namus, esančius Kauno g. 40.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Viešoji biblioteka švenčia šimtmečio jubiliejų

1936 m. Valstybės centralinio knygyno Ukmergės skyrius tapo Ukmergės viešąja valstybine biblioteka. Pirmasis bibliotekos antspaudas.

Ukmergės bibliotekos fondai buvo negausūs, komplektuojami iš Valstybės centralinio knygyno dubletų, vietoje rastų knygų ir gyventojų dovanų. 1923 metų bibliotekos ataskaitoje apgailestaujama, jog biblioteka atsirado per vėlai, nes iš apylinkės dvarų bibliotekų daug knygų jau buvo susirinkę vietos gyventojai.

Iš darbo išėjus pirmajai bibliotekos vedėjai E. Lazauskienei, įstaigos vadovu buvo paskirtas atsargos karininkas Liudas Michalauskas, o nuo 1927 m. balandžio 1 d. – Aleksandras Piešina.

◇◇◇

Nuo 1928 m. kovo 1 d. pradėjus vedėjauti Petruui Pukui, daug dėmesio teko skirti knygų registravimo, katalogavimo darbams, nes, dažnai keičiantis bibliotekos vedėjams, knygos nebuvo tinkamai sutvarkytos. 1931 m. liepos mėnesį P. Pukas raštu kreipėsi į Valstybės centralinio knygyno vedėją, prašydamas leisti vienam mėnesiui

Bibliotekos patalpos buvo įsikūrusios Kauno gatvėje.

Vlado Šlaito viešosios bibliotekos archyvų nuotr.

uždaryti knygyną, kad būtų galima atlikti remontą: nudažyti grindis, nubalinti sienas, sutvarkyti langus bei duris. Sąlygos skaitytojams buvo gerinamos ir vėliau.

1932 metų „Lietuvos aide“ buvo rašoma: „Valdžios centralinio knygyno Ukmergės skyriaus pirmąsias patalpas buvo tiesiog nepakenčiamos. Tame pačiame kambaryje tilpo skaitykla, spintos knygoms ir knygyno raštinė. Truputį daugiau žmonių priėjus, nebuvo kur ir apsisukti. Vedėjo pastangomis, nuo rugsėjo mėn. didurio knygynas persikėlė į erdvią dviejų kambarių patalpą. Kambariai gražiai suremontuoti. Gerą įspūdį daro. Viename kambaryje patalpino skaityklą, o antrame – biblioteką. Knygyną lanko daug vietos inteligentų, o ypač – mokiniai gimnazistai.“

◇◇◇

Lankytojai bibliotekoje daugiausia galėjo rasti grožinės lite-

ratūros. Pagal perskaitytų knygų skaičių šalyje Ukmergė 1933 metais pateko tarp lyderių – 705-iems bibliotekos skaitytojams buvo išduota beveik 18 tūkst. leidinių, o pačioje skaitykloje apsilankė daugiau kaip 20 tūkst. žmonių.

Spaudoje buvo džiaugiamasi Valstybės centralinio knygyno Ukmergės skyriumi, kurio skaitykloje nuolat rinkosi daug žmonių, tačiau gauti paskaityti laikraštį ar žurnalą ne visuomet pavykdavo, nes jų buvo užsakoma per mažai.

◇◇◇

1936 metais Lietuvos Respublikos prezidentui A. Smetonai ir ministrui pirmininkui J. Tūbeliui pasirašius „Valstybinių viešųjų bibliotekų įstatymą“, Valstybės centralinio knygyno Ukmergės skyrius buvo pervadintas Ukmergės viešąja valstybine biblioteka.

◇◇◇

1937–1938 metais Ukmergės viešąjai valstybinei bibliotekai cent-

ralizuotai buvo skirta 200 knygų, užprenumeruota 12 pavadinimų laikraščių. Lietuvos Respublikai pradus nepriklausomybę, bibliotekininkystės srityje prasidėjo pertvarkymai: įvesta cenzūra, reikalauta pašalinti veikalus apie prezidentą A. Smetoną ir kitą nepageidaujamą literatūrą. Dideliais tiražais buvo leidžiami V. Lenino veikalai, fondai pildomi literatūra apie sovietinę valdžią ir SSRS tautų gyvenimą.

„Rytų Lietuva“ džiaugiasi Ukmergės centr. valst. knygyno skyriumi, kuris „persikėlė į naują ir patogią būstinę savivaldybės namuose. Knygynas turi ir skaityklą, kuri pareina visokių laikraščių bei žurnalų. Dažni skaityklos lankytojai tai mokiniai gimnazistai. Čia jų poilsio vieta. Turtingas ir didelis knygynas gerai patarnauja visuomenei“. Kitame n-ryje pranešama, kad dabar į knygyną ateina daug daugiau laikraščių bei žurnalų, ir už tai skaitytojai yra labai dėkingi vadovybei.

1932 m. leidinys „Bibliografijos žinios“ citavo „Rytų Lietuvos“ laikraštį, kuris džiaugėsi bibliotekos veikla.

Nors tuo pačiu metu dideliais kiekiais buvo išimama draudžiama literatūra, vis dėlto Ukmergės bibliotekos fondai greitai plėtėsi. Biblioteka susidurdavo ir su įvairiomis problemomis: trūko knygų bei spaudos, iš skaityklos dingdavo laikraščiai.

◇◇◇

Vokiečių okupacijos metais iš bibliotekos fondų buvo išimta 6 150 knygų ir beveik visa 1940–1941 metais gauta politinė literatūra – fonde beliko tik 28 leidiniai. Taip pat buvo keičiami ir neįtikė bibliotekininkai.

Nukelta į 8 p.

Ekspozicijoje yra autentiškų Ukmergės rajone rastų kariams priklausiusių daiktų.

Klubas „Miško broliai“ įgyvendino projektą, kurio metu Kopūstėliuose esančios erdvės buvo dar labiau pritaikytos turizmui bei edukacijoms.

Skaistė VASILIAUSKAITĖ-DANČENKOVIENĖ

Projektas „Švietėjiškos edukacinės programos „Miško broliai. Kultūra, istorija, likimai“ kompleksinė plėtra“ įgyvendintas pagal Ukmergės rajono vietos veiklos grupės strategiją. Bendra jo vertė – per 61 tūkst. Eur. Rajono savivaldybė skyrė 9,8 tūkst., 2,6 tūkst. Eur – klubo indėlis, 48,8 tūkst. Eur – Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai ir valstybės biudžeto lėšos.

Nuo 2012 metų savo idėjas klubas įprasmina per švietėjišką programą „Miško broliai. Kultūra, istorija, likimai“. Buveinėje Kopūstėlių miške, buvusioje sovietų armijos raketinėje bazėje, rekonstruojami pastatai, pritaikant juos partizaninės istorijos edukacijoms, čia įrengta Lietuvos partizaninio judėjimo ekspozicija, požeminio bunkerio imitacija, organizuojamos ekskursijos, lankytojai supažindinami su partizanine atributika, to laikotarpio technika.

Klubas sulaukia daug jaunimo iš visos Lietuvos. Čia vyksta vaikų stovyklos laisvės kovų istorijos bei jaunojo kario parengties pažinimo tematika.

Klubas buveinėje už projektines lėšas įrengta tarpukario kareivinių

Miško broliai pakvietė į tarpukario kareivines

Nauja ekspozicija „1-ojo pėstininkų Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino pulko istorija“.

patalpa, papildyta muziejaus edukacinė erdvė, įsigytas projektorius, skirtas istorinių filmų, senų fotografijų pristatymui, įrengta patalpų šildymo-vėsinimo sistema, nupirkta medinių suolų kompleksas.

Apie 60 ha plotą užimančioje bazės teritorijoje, vaikų stovyklavietėje ir šalia partizaninio muziejaus įrengti sanitariniai metaliniai konteineriai su dušu ir tualetais, pratybų ir aktyvaus laisvalaikio zonos – biotualetai.

Klubas vadas Artūras Grigučevičius pasakojo, kad partizaninės istorijos muziejaus ekspozicija neseniai buvo papildyta.

Naujoji ekspozicija skirta 1-ojo pėstininkų Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino pulko istorijai.

Joje – keturi standai su žmonių dovanotomis nuotraukomis iš asmeninių šeimų albumų, stilizuotas vidinis pulko kiemelis, pilotų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno legendinę istoriją menanti skrynia.

Širvintiškis tautodailininkas Raimondas Šalaševičius padovanojo savo keramikos darbus tema „Pokario Lietuva“. Tai – penkios istorijos, pasakojančios apie žmonių išgyvenimus ir susipriešinimą Lietuvos partizaninių kovų metais. Kūrinys yra 2021-ųjų respublikinės liaudies meno parodos „Aukso vainikas“ laureatas.

Pasak klubo vado A. Grigučevičiaus, įgyvendinant projektą, išplėtotą veikla, organizuojant išvažiuojamąsias edukacijas – įsi-

gytas specialus transportas.

Kadangi didelėje teritorijoje išsidėstę daug edukacinių erdvių su vertingais eksponatais, pagrindinėse veiklos vykdyimo zonos įrengta teritorijos vaizdo stebėjimo sistema. Pasak šeiminių, ši saugumo priemonė svarbi apsaugant ir pačius lankytojus nuo rimtesnių nelaimių dėl neapdairumo, savarankiškai vaikstant po apgriuvusius raketinės bazės statinius.

Projekto partneriai – Ukmergės rajono savivaldybė ir Ukmergės kraštotyros muziejus.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

